

**Oulun vastaanottokeskus/
Pudasjärven vastaanottokeskuksen toiminta
Esittely kuntainfossa 13.2.2019**

Johtaja Sirpa Rönkkömäki

Valtion vastaanottokeskukset ja säilöönottoyksiköt

- Maahanmuuttovirasto (Migri) päättää vastaanottokeskusten sekä säilöönottoyksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta Suomessa.
- Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikkö (Voy) johtaa koko Suomen vastaanottojärjestelmää.
- Valtion vastaanottokeskukset ja säilöönottoyksiköt ovat Maahanmuuttoviraston keskuksia ja kuuluvat osaksi vastaanottoyksikköä.
- Valtion omien keskusten lisäksi Maahanmuuttovirasto hankkii vastaanottopalveluita muilta palveluntuottajilta ostopalveluna.
- Valtiolla on:
 - 2 transit-keskusta: Oulu ja Joutseno (Lappeenrannassa). Muut Suomen transit-keskukset ovat Turussa ja Helsingissä, eri ylläpitäjätahojen keskuksia.
 - 1 odotusajan vastaanottokeskus Pudasjärvellä, muut ostopalveluna.
 - 1 alaikäisyksikkö Oulun vastaanottokeskuksessa, muut ostopalveluna.
 - 2 säilöönottoyksikköä Helsingissä ja Joutsenossa, Ouluun rakennetaan monitoimitilat 2019 => nopea valmius 3. säilöönottoyksikön perustamiseen. Vain valtion toimintaa.
 - Ihmiskaupanuhrien auttamisjärjestelmä, Joutseno vastaa
 - HUOM! Valtion yksiköillä on erityinen kehittämistehtävä valtakunnallisesti.

Pudasjärven vastaanottokeskuksen merkitys ja asiakaskunta

- Pieni odotusajan keskus, asiakaspaikkaluku 110 (poikkeuksellisesti 2015-2016 paikkaluku oli 180). Vuonna 2018 käyttöaste 78 % (keskimäärin 85 asiakasta) ja majoitus vuorokausihinta 55 €.
- Pudasjärven yksikön rooli valtion keskusten joukossa: ainoa odotusajan keskus, laitosmalli.
 - Kehitetään vastaanoton loppuvaiheen prosesseja: kuntaan siirtyminen oleskeluluvan saamisen jälkeen, palveluiden lakkauttaminen poliisin ilmoituksen perusteella => valtakunnallinen ohjeistus.
 - Kiinteistön ja laitospallin vuoksi voidaan sijoittaa asiakkaita, joilla rajoituksia liikkumisen suhteen mm. pyörätuoliasiakkaat (Oulun kiinteistö ei sovellu).
 - Laitospallin vuoksi hyvä keskus joillekin erityistä tukea tarvitseville asiakkaille ja perheille.
 - OYS:n läheisyys, siirretään asiakkaita, joilla erik.sairaanhoito kesken.
- Asiakaskunta tällä hetkellä (12.2.1019):
 - Asiakkaita n. 90
 - Kansallisuuksia yhteensä 16, suurimmat ryhmät Venäjän federaatio, Turkki, Somalia, Afganistan
 - Perheitä yhteensä 22, joissa lapsia yhteensä 27 (koululaisia kymmenkunta)
 - Yksintulleita miehiä 24
 - Yksintulleita naisia 2

Pudasjärven vastaanottokeskuksen henkilöstö

- Pudasjärven yksikön toimintaa johtaa Oulun vastaanottokeskuksen apulaisjohtaja Janne Similä.
- Pudasjärven yksikön lähiesimiehenä toimii vastaava ohjaaja Kristiina Laatikainen. Lisäksi yksikössä on
 - 7 ohjaajaa
 - 1 suomen kielen opettaja
 - 1 sairaanhoitaja
 - 1 sosiaaliohjaaja
- *Kysymys: Mikä on henkilöstön koulutustausta, vaihtuvuus ja kotikunta?*
 - Sote- ja turvallisuusalan koulutukset, 1 ohjaaja vaihtunut + 2 lisärekrytointia/10 vuotta toimintaa, 2 käy töissä naapurikunnista, loput pudasjärvisiä.
- *Kysymys: onko (Pudasjärven) vokka erityisen vaarallinen työpaikkana ja vaarallinen asukkaille?*
 - Valtakunnallinen selvitys vastaanottokeskusten työturvallisuudesta 2017 : "Turvallisuuden kokemukset vastaanottokeskuksissa", väkivallan uhka samaa tasoa kuin muussakin sote-työssä.
 - Kysely Pudasjärven vokin henkilöstölle 2/2019: Monessa muussa sote-/turvallisuusalan työssä kokenut enemmän väkivallan uhkaa, henkilöstö ammattitaitoista, asiakkaat tunnetaan, pieni yksikkö.
 - Graniten turvallisuuspoikkeamat viim. 11 kk = 2 asiakkaan välistä tappeluja vokissa (1. tönimistä, 2. asiakas löi toista), enimmäkseen asiakkaiden jaksamisen ongelmia, haasteena lähinnä itsetuhoiset aikeet.

Vastaanottolain mukaiset palvelut 1/3

- **Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (746/2011, jäljempänä vastaanottolaki).**
 - HE 266/2010 vp
- Kotouttamisen ja vastaanottotyön eriyttäminen, uusi kotouttamislaki myös voimaan 1.9.2011.
- Vastaanottopalvelut järjestää se vastaanottokeskus, jonka asiakkaaksi kansainvälistä suojelua hakeva on rekisteröity (poliisi/rajavartiosto rekisteröi turvapaikanhakijaksi).
- Vastaanottopalveluihin kuuluvat vastaanottolain 13 § mukaan:
 - Majoitus (16-18 §)
 - Ei ole oikeutta valita, mihin vastaanottokeskukseen majoitetaan
 - Laitosyksiköitä (osassa ruokapalvelu)/hajasijoitusyksiköitä/yksityismajoitus
 - Vastaanotto- ja käyttöraha (19-24 §)
 - Vastaanottorahan perusosa kuten toimeentulotuesta, mutta rahana maksettava osuus on 70 % ja hyödykkeinä annettava osuus 30 % toimeentulotuesta annetun lain 9 § :ssä säädetyn perusosan määrästä. Hyödykkeitä maksuttomat informaatiovälineet, siivous- ja puhtaanapitovälineet sekä harrastusvälineet.
 - Täydentävä vastaanottoraha, erityiset tarpeet.
 - Ryhmäkodissa alaikäisille yksin maahan tulleille käyttöraha.
 - Noudatetaan soveltuvin osin toimeentulotukilain 3 ja 4 lukua (menettelyt ja takaisinperintä).

Vastaanottolain mukaiset palvelut 2/3

- HUOM! Oikeus palkkatyöhön alkaa 6 kk:n/3 kk:n kuluttua turvapaikanhakijaksi rekisteröitymisestä. Mikäli tulot menoja suuremmat (laskelma), voidaan periä maksu vastaanottopalveluista (VN:n asetus) sekä sosiaali- ja terveystalveluista (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992). Maksun määrää maksettavaksi vokin johtaja.
- Sosiaalipalvelut (25 §) ja vapaaehtoinen paluu (31 §)
 - Turvapaikanhakijalla on oikeus saada sosiaalihuoltolain 14 § tarkoitettuja sosiaalipalveluja, jos sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi ne välttämättömiksi sinä aikana, jona henkilö on oikeutettu vastaanottopalveluihin tai jona hän on ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä.
 - Vapaaehtoisen paluun avulla turvapaikanhakija voi palata tuetusti takaisin kotimaahansa.
- Terveystalvelut (26 §)
 - Oikeus terveydenhuoltolain 50 § :n mukaiseen kiireelliseen hoitoon (kiireellinen sairaanhoito, suun terveydenhuolto, mielenterveyshoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki) asuinpaikasta ja kansalaisuudesta riippumatta.
 - Lisäksi oikeus saada terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimia muita terveystalveluja (mm. äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, rokotushjelma, välttämätön kroonisten sairauksien hoito)

Vastaanottolain mukaiset palvelut 3/3

- Lapsille ja ihmiskaupan uhreille annetaan terveydenhuoltopalvelut samoin perustein kuin suomessa asuville (kotikunta) lapsille.
 - Huomioitava henkilön terveydentila, maassa oleskelun pituus, haavoittuva asema.
 - Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 22 § :n mukaan lääkäri päättää potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä tai siihen liittyvästä hoidosta. Vastaava hammaslääketieteen osalta.
- Sosiaali- ja terveystieteiden välittämättömyyttä ”arvioitaessa otetaan huomioon se, että oleskelu hakijana on aina tilapäistä, vaikka oleskeluaika vastaanottokeskuksissa voi yksittäistapauksittain vaihdella suuresti” HaVM 38/2010 vp
- Tulkki- ja käännöspalvelut (27-28 §)
- Työ- ja opintotoiminta / 17 v. opetus (29-30 §)
- Transit-keskuksissa voidaan järjestää työ- ja opintotoimintaa. Muissa keskuksissa tulee järjestää työ- ja opintotoimintaa. Tavoitteena asiakkaiden omatoimisuuden edistäminen. Asiakas allekirjoittaa henkilökohtaisen työ- ja opintotoimintasuunnitelman.
 - Vastaanottorahasta voidaan vähentää max. 20 % 2 kk:n ajan, jos asiakas ilman perusteltua syytä toistuvasti kieltäytyy hänelle osoitetusta työ- ja opintotoiminnasta.
 - Oppivelvollisuusikäisille lapsille kuuluu maksuton perusopetus
 - Alaikäisyksiköt järjestävät itse opetuksen 16-17 –vuotiaille nuorille.

Turvapaikanhakijoille pakollinen yhteiskuntakurssi osana työ- ja opintotoimintaa

- Ohjeet turvapaikanhakijoille annettavasta pakollisesta yhteiskuntakurssista annettu keväällä 2016.
- Ohjeita tarkennettu 2/2019: Aikatauluvaatimus, transit-keskusten velvollisuus järjestää yhteiskuntakurssin osia, TURVA-hankkeen videoiden pakollisuus, uusia kurssimateriaaleja, myöhemmin tulossa sähköinen kurssikoe suomalaisen yhteiskunnan tuntemuksesta (pilotointi valtion keskuksissa).
- Yhteiskuntakurssi koostuu:
 - Vastaanottolain mukaiset alkuinfot, jotka tulee antaa asiakkaalle 15 päivän sisällä rekisteröinnistä:
 - Ohjaajien alkuinfo (sisältäen vastaanottokeskuksen järjestyssäännöt, työ- ja opintotoimintasuunnitelma)
 - Terveyspalveluiden alkuinfo
 - Sosiaalipalveluiden alkuinfo (sisältäen oikeudellisen neuvonnan osuuden)
 - Kulttuuri- ja yhteiskuntaosuus (suuntaa-antava toteutusjärjestys)
 1. Lainsäädäntö (+ Turva – hankkeen videot), annettava 15 päivän sisällä
 2. Kulttuuri ja yhteiskunta
 3. Tasa-arvo
 4. Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys
 5. Seksuaaliterveys ja seksuaalisuus
 6. Työssä Suomessa

TURVA-hanke 1.2.2017-31.5.2019

- Oulun vastaanottokeskuksen hallinnoima valtakunnallinen kehittämishanke. Hankkeen tavoitteena on edistää turvapaikanhakijoiden perus- ja ihmisoikeusymmärrystä sekä kehittää väkivaltaa ehkäiseviä työmenetelmiä vastaanottotyössä.
- Yhteistyökumppani Poliisihallitus, käytännön yhteistyökumppani Poliisiammattikorkeakoulu.
- Tuotettu tietoa:
 - 1) Poliisiammattikorkeakoulun tutkimus: Mansikkamäki, Houtsonen & Laitinen (2018). Poliisin tietoon tulleet turvapaikanhakijoihin liittyvä rikollisuus 2016. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 129.
<http://www.theseus.fi/handle/10024/144663>
 - 2) Videomateriaali ennaltaehkäisevään työhön. Videoissa käsitellään perus- ja ihmisoikeuksia sekä tyypillisimpiä turvapaikanhakijoihin liittyviä rikoksia, jotka nousivat esiin Poliisiammattikorkeakoulun selvityksestä. Videot ovat katsottavissa 11 eri kielellä Youtubessa:
<https://www.youtube.com/user/Maahanmuuttovirasto>.
 - 3) Keväällä 2019 valmistuu väkivaltatyön opas vastaanottokeskusten henkilöstölle (myös laajempaan käyttöön).

Yhteistyö seksuaalineuvonnan kehittämiseksi maahanmuuttajien yhteisöissä 2019-2021

- Oulun vastaanottokeskus on mukana Oulun SERI-verkostossa.
- Oulun ensi- ja turvakoti (yhteistyössä Vuolle Settlementin kanssa) on hakenut STEA:lta rahoitusta Tietoiseksi –hankkeeseen, missä kehitetään seksuaalineuvontaa koko väestölle Pohjois-Suomessa. Myös seksuaalirikosten uhrien auttaminen. Ensin rahoitus evättiin, valituksen jälkeen rahoituspäätös hankkeelle saatu 7.2.2019.
 - Osana hankekokonaisuutta myös maahanmuuttajayhteisöjen seksuaalineuvonnan kehittäminen kouluttamalla seksuaalikasvattajia maahanmuuttajien joukosta. Ammattitaitoiset työntekijät tukena.
 - Maahanmuuttajien seksuaalikasvatuskoulutuksen sisältö esimerkiksi:
 - Perustietoutta seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä, sukupuolten tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista, lasten seksuaalioikeuksista, seksuaalisesta häirinnästä ja seksuaalirikoksista sekä haitallisista kulttuurisista käytännöistä.
 - Maahanmuuttajataustaisia seksuaalikasvattajia hyödynnetään myös alueen vastaanottokeskusten neuvontatyössä.
 - Hankkeen tarkempi suunnittelu on aloitettu 8.2.2019.
- Onko Pudasjärven kaupungilla kiinnostusta tulla mukaan maahanmuuttajien seksuaalineuvontaa kehittävään osioon?

